

مقدمه‌ای بر جغرافیای استراتژیک روسیه

مؤلفان:

محمدرضا محمدیودی

حسین ربیعی

افشین متقی

انتشارات
دافوس آجا

انتشارات ستاد فرماندهی و ستاد ارتش جمهوری اسلامی ایران

۱۴۰۲

محمدرضا، ۱۳۵۳

سرشناسه

عنوان و نام پدیدآور : مقدمه‌ای بر جغرافیای استراتژیک روسیه / مؤلفان محمدرضا محمدهیودی، حسین ربیعی، افشین متقی.

مشخصات نشر : تهران: ارتش جمهوری اسلامی ایران، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری : ۲۳۷ ص: نقشه (رنگی).

شابک : ۱۰۵۰۰۰۰ ریال ۱-۳۱-۵۳۵۰-۶۲۲-۹۷۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

یادداشت : کتابنامه: ص. [۲۱۵]-۲۳۷.

موضوع : سیاست جغرافیایی -- روسیه Geopolitics -- Russia

موضوع : روسیه -- تاریخ Russia -- History

روسیه -- سیاست و حکومت Russia (Federation) -- Politics and government

روسیه -- روابط خارجی Russia -- Foreign relations

شناسه افزوده : ربیعی، حسین، ۱۳۵۷

شناسه افزوده : متقی‌دستنبابی، افشین، ۱۳۶۲

شناسه افزوده : ایران، ارتش، دانشگاه فرماندهی و ستاد، انتشارات دافوس

شناسه افزوده : Iran, Army, Command & Staff University, Dafoos publisher

رده بندی کنگره : ۷۶۴/DK۵۱۰

رده بندی دیویی : ۴۷/۳۲۷

شماره کتابشناسی ملی : ۹۱۰۸۴۴۸

اطلاعات رکورد کتابشناسی : فیبا

عنوان: مقدمه‌ای بر جغرافیای استراتژیک روسیه

مؤلفان: محمدرضا محمدهیودی، حسین ربیعی، افشین متقی

ناشر: دافوس

شمارگان: ۱۰۰۰

تعداد صفحه: ۲۳۷ ص

تاریخ نشر: چاپ اول ۱۴۰۲

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مدیریت چاپ، انتشارات و فصلنامه دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا

قیمت: ۱۰۵۰۰۰۰ ریال

نشانی: تهران، میدان پاستور، خیابان دانشگاه جنگ، دانشگاه فرماندهی و ستاد آجا، انتشارات دافوس

تلفن: ۶۶۴۷۰۴۸۶؛ ۶۶۴۱۴۱۹۱ - ۰۲۱

مسئولیت صحت مطالب بر عهده مؤلف هست.

کلیه حقوق برای دافوس آجا محفوظ است. (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع هست)

فهرست مطالب

۹	 مقدمه
۱۰	 پیشگفتار
۱۳	 فصل اول: جغرافیا و استراتژی
۱۴	 مقدمه
۱۴	 ژئواستراتژی
۱۵	 استراتژی (راهبرد)
۱۷	 جغرافیای استراتژیک (جغرافیای راهبردی)
۱۸	 گفتمان‌های استراتژی
۲۰	 نظریه‌های بری و خشکی پایه در جغرافیای راهبردی و ژئواستراتژی:
۲۰	 نظریه هارتلند
۲۲	 نظریه ریملند
۲۵	 نظریه ماینگ
۲۷	 نظریه قدرت هوایی سورسکی
۲۹	 نظریه‌های دریا پایه در «جغرافیای راهبردی» و «ژئواستراتژی»
۲۹	 نظریه قدرت دریایی ماهان
۳۳	 جمع بندی و نقد نظریه ها
۳۷	 فصل دوم: اندیشه‌های سیاسی خشکی پایه در اوراسیا
۳۸	 خارج نزدیک
۳۹	 اوراسیا گرایی
۴۲	 نو اوراسیا گری
۴۴	 آتلانتیک گرایی

۴۶	نظریه‌های معاصر در حوزه ژئواستراتژی روسیه
۴۸	جمع‌بندی
۵۳	فصل سوم: روسیه و پیرامون روسیه
۵۴	مقدمه
۵۴	موقعیت جغرافیایی
۵۷	روسیه کشوری قاره‌ای (محصور در خشکی)
۵۹	تاریخ پیدایش و شکل‌گیری روسیه
۶۱	عوامل جغرافیایی و ژئوپلیتیکی در پیدایش کشور روسیه
۶۴	پدیداری شخصیت ملی در گستره جغرافیای روسیه
۶۶	شکل‌گیری پایه‌های حکومت و سیاست در جغرافیای روسیه
۶۸	اثر عامل و عناصر جغرافیای فوهندگ سیاسی روسیه
۷۰	اثر عامل انقلاب بر تغییر و تحولات در روسیه
۷۲	اقتصاد و تحولات توسعه در جغرافیای روسیه
۷۴	شکل‌گیری صنایع و سیاست صنعتی در روسیه
۷۵	جغرافیای محیط زیست و شکل‌گیری استراتژی‌های زیست محیطی در روسیه
۷۷	محیط‌شناسی جغرافیایی، سیاسی و استراتژیک همسایگان روسیه
۷۷	آسیای مرکزی
۷۷	موقعیت جغرافیایی، تاریخی و استراتژیک
۸۰	اثر قلمرو ژئواستراتژی آسیای مرکزی
۸۴	حوزه قفقاز
۸۴	موقعیت جغرافیایی، تاریخی، استراتژیک
۸۸	جغرافیای سیاسی - استراتژیک قفقاز
۹۰	چین و موقعیت جغرافیایی، تاریخی، استراتژیک
۹۳	مغولستان
۹۳	موقعیت جغرافیایی، تاریخی، استراتژیک
۹۵	اروپای شرقی

۹۵	موقعیت جغرافیایی؛ تاریخی؛ استراتژیک
۹۹	قطب شمال
۹۹	موقعیت جغرافیایی و استراتژیک قطب شمال
۱۰۱	راهبردهای جغرافیایی روسیه در قطب شمال
۱۰۶	استراتژی‌های جغرافیایی روسیه در قبال ژاپن و جزایر کوریل
۱۱۰	شاخصه‌ها و عناصر مهم شرایط جغرافیایی روسیه و همسایگان
۱۱۳	فصل چهارم: استراتژی روسیه در مناطق پیرامون
۱۱۴	مقدمه
۱۱۵	سیاست‌های ژئواستراتژیک روسیه در دوره تزار
۱۱۶	سیاست‌های ژئواستراتژیک روسیه در دوره انقلاب
۱۱۸	سیاست‌های استراتژیک اتحاد شوروی قبل از جنگ جهانی دوم
۱۱۸	راهبردهای جغرافیایی اتحاد شوروی در دوران جنگ سرد
۱۲۱	سیاست‌های ژئواستراتژیک روسیه بعد از فروپاشی اتحاد شوروی و جنگ سرد
۱۲۱	استراتژی آتلانتیک گرایی روسیه در دولت یازدهم
۱۲۵	استراتژی‌های پوتین نسبت به همسایگان
۱۲۵	آسیای مرکزی و قفقاز
۱۲۷	نقش روسیه در ترتیبات امنیتی آسیای مرکزی
۱۲۹	روسیه و ترتیبات امنیتی منطقه قفقاز
۱۳۲	چین و پیمان شانگهای
۱۳۶	مغولستان
۱۳۸	قطب شمال
۱۳۹	ژاپن و جزایر کوریل
۱۴۰	جمهوری اسلامی ایران
۱۴۲	استراتژی پوتین در اروپای شرقی
۱۴۲	اوکراین
۱۴۴	بلاروس

۱۴۵	جمهوری‌های بالتیک
۱۴۶	نروژ، فنلاند
۱۴۹	لهستان
۱۵۱	سیاست استراتژیک پوتین در برابر غرب
۱۵۱	منطقه ژئوپلیتیکی اروپا غربی
۱۵۳	تقابل ژئواستراتژیک بین روسیه و ایالات متحده
۱۵۶	محور ژئواستراتژیکی روسیه و ایران
۱۵۸	محور ژئواستراتژیک روسیه، چین، ایران
۱۶۱	سیاست ژئواستراتژیک روسیه در منطقه ژئوپلیتیک خاورمیانه و منطق بازگشت آن
۱۶۴	واقعیت‌های نوین در سیاست ژئواستراتژیک منطقه‌ای و جهانی روسیه
۱۶۴	دیدگاه ژئواستراتژی روسیه و پروژه یکپارچه سازی حوزه نفوذ منطقه‌ای
۱۶۶	دیدگاه ژئواستراتژیک روسیه در ایجاد محور شرق
۱۶۸	روابط روسیه و چین از منظر ژئواستراتژیک
۱۷۱	ژئواستراتژی و سیاست خارجی منطقه‌ای روسیه
۱۷۵	دیدگاه سیاسی و ژئواستراتژیک مبتنی بر قدرت نرم در روسیه
۱۷۷	دیدگاه سیاسی و ژئواستراتژیک روسیه به فضای سایبرنتیکی
۱۷۹	دیدگاه سیاسی، ژئواستراتژیکی روسیه به جنگ‌های الکترونیک
۱۸۲	دیدگاه سیاسی، ژئواستراتژیک روسیه در ارتباط با فضای مجازی
۱۸۴	جمع بندی
۱۸۷	فصل پنجم: نتیجه گیری
۲۰۵	فرجام
۲۱۳	منابع فارسی
۲۱۶	منابع لاتین

عوامل جغرافیایی در فرایند تاریخ نقش برجسته ای در کنش ها و پویش های سیاسی حکومت ها داشته است، و کشورها بر اساس عوارض طبیعی، موقعیت و اثرات محیط انسان ساخت، جغرافیای راهبردی و اهداف سیاسی متاثر از آن را در قبال همسایگان و دیگر مناطق و مکان های راهبردی، و در راستای منافع ملی خود بکار می برند. این عوامل همواره در سرنوشت سیاسی کشورها نقش آفرین بوده و سیاستمداران برنامه های راهبردی را با در نظر گرفتن این موضوعات طراحی و تدوین کرده اند. از آنجا که ویژگی های جغرافیایی فوق و بویژه جغرافیای طبیعی پایدار و نسبتاً تغییر ناپذیرند، می توان با شناخت آنها، تا حدودی راهبردهای کوتاه مدت و بلند مدت کشورها را شناسایی، و تا حدی پیش بینی کرد. یکی از کشورهایی که شرایط، ویژگی ها و عناصر جغرافیایی در بقا و دوام آن نفوذ بسزایی داشته، و در سیاست ها و استراتژی های سیاسی آن موثر بوده، روسیه است. روسیه به دلیل جایگاه ویژه خود در نقشه جغرافیای سیاسی جهان و نیز گستردگی جغرافیایی از کرانه های اقیانوس آرام تا شرق اروپا؛ از جمله حوزه های سیاسی است که جغرافیا با تمام ویژگی ها، در استراتژی های سیاسی آن تاثیر گذار است؛ و این کشور استراتژی های سیاسی جغرافیا پایه را در قبال همسایگان، مناطق و جهان در گذشته پایه گذاری کرده و اکنون نیز دنبال می کند.